

Harit muktauli

हरितलमुक्ता वलिसमाप्ता ॥ १८८ ॥
शके ॥ १७८७ क्रोधना नामा हायनेदक्षिणायने
शरदृतौ कार्तिक मासे शुभ पक्षे तिथौ तृतीयायां
अदित्यवारं विशाखायां ऊर्जने योगे जयु मति
अमर्दकक्षे पूर्वार्दिना वृष्टौ पाठकात्मजसांब
पाठकेन श्रीमन्नृशि कृष्णया तथानागनाथ
वृषया हरितलमुक्ता वलिः ~~स्मृति~~ स्मृतिवित्तं
॥ यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया य
दि शुद्धं मनुष्यं वा मम दोषान्ना किंच न ॥ १९ ॥

समीड्यंतडिदाभं॥भक्त्याराध्येहैवविशया
मनिसतंतं॥४२॥पायाद्भक्तस्यात्मनिसतंपु
रुषंयोभक्त्यास्तोतीत्यांगिरसंविष्णुरिमं॥
इत्यामानंस्यात्मनिसंहस्यसदेवस्तं४३॥
इथंस्तोत्रंभक्तजनैरुपभवंभीतिध्वांताका
भंभगवसादीयमिदंयः॥विष्णोर्लोकांपठ
लिश्रुणोतिब्रजतिशोभानंरौयंस्यात्मनिचा
प्रोत्तिमनुष्यः॥४४॥इतिश्रीमत्परमहंसपरि
ब्राजकाचार्यश्रीमच्छंकराचार्यविरंचित

दो क्षर संस्तः॥ सा ता तो नो नेत्य पल भ्यो न च
 वेद्यस्तं॥३९॥ ता व सर्व सत्यमिना भातिय
 देत द्या व सो स्मीत्या म नियो सो न हि दृष्टः॥
 दृष्टे तस्मिन् सर्वमसंभनतीदंतं॥४०॥
 शगा युक्तं लोह युतं हेम यथा ग्नौ यो गाह्यं
 गैरुज्ज्वलितं शानमयाम्ना॥४१॥ दग्ध्वात्मानं
 संपरिशिष्टं च विदुर्यतं॥४२॥ यं विशान
 ज्योतिषमाद्यं सुविभातं हयवै दग्ध्वात्मानं

सोस्म्यहमेवेतिविदुर्येतं॥२८॥एकीकृत्यानेकश
रीरस्थेमिमंसंयंविशायैहैवाशुभवन्ति॥यस्मि
न्मूलीनानेहपुनर्जन्मलभतेतं॥२९॥हृद्वैकं
त्वंयश्चमधुब्राह्मणवाक्यैःकृतीशक्रोपासन
मासाद्यविभ्रसा॥योसौसौहंस्यहमेवेति
विदुर्येतं॥३०॥योयंदेहेचेद्ययितान्तःकर
णस्थःसूर्येचासौतापइतासोस्म्यहमेव॥
इत्यामेकैवापासनयायंविदुरीशतं॥३१॥
विशानाशोयस्यमतःशक्त्यधिरूढाबुद्धि

बुध्यत्यत्र बहिर्बोध्य पदार्थात् ॥ नैवांतस्त्वं बुध्य
तियं बोध इति तं ॥ ३२ ॥ को यं देहे देव इति ह्यसु
विचार्यता ता श्रोत्रानंद इति चे ष हि देवः ॥ इ
त्यालोच्यता श मिहास्मीति दुर्यतं ॥ ३३ ॥ को ह्ये
वान्मादात्मनि न स्यादयमेव ह्येवानंदः प्राणि
निचापानिति चेति ॥ इत्यस्ति त्वं वक्तुं पपत्ता
श्रुतिरिषातं ॥ ३४ ॥ प्राणा वाहं वाक् श्रवणा
दीनि मोवा बुद्धि वाहं व्यस्त उता थापि समस्तः
इत्यालोच्य सति रिहा स्मीति विदुर्यतं ॥ ३५ ॥

नाहंप्राणानैवशरीरं नमनोहंबुद्धिर्नाहं नाहम
हंकारधियोच ॥ योत्रशांसोस्पृहमेवेतिवि
दुर्यतं ॥ ३८ ॥ सतामात्रं केवलविशानम
जं सत्सुक्ष्मं नित्यंतत्त्वमसीत्यात्मसुताय
॥ सा मा मंते प्रा ह मितायं विष्णु माद्यंतं ॥ ३९ ॥
मूर्ता मूर्ते पूर्वमपो ह्याथ संमाचौ दृश्यं सर्व
नेति चनेतीति विहाय ॥ ये तन्मात्रे स्यात्
निसंतं च विदुर्यतं ॥ ४० ॥ ओतप्रोतं यत्र
च सर्वगगनांतं योस्पृहा न प्यादिषु सि

२

संहमनाप्य॥ तस्मिन् न स्मीत्या विदो यं विरीरा
तं॥ १॥ हिता हिता दृश्यमशेषं सविकल्पं मत्वा
विष्टं भाशिमात्रं गगनाभं॥ त्यक्त्वा देहं यं प्र
विशंत्य च्युत भक्तास्तस्य॥ ११॥ सर्वत्रास्ते सर्व
शरीरीन च सर्वः सर्ववैद्ये वेद न यं वेति च स
र्वः॥ सर्वत्रांतर्था मितये थं यमयं न्यस्तं॥ १२॥
सर्वदृष्ट स्वात्मनि युक्त्या जागरेत तद् दृष्ट्वा
मानं चैव मजं सर्वजनेषु॥ सर्वोत्पैको स्मी २
ति विदुर्न जनहृदस्थं तं॥ १३॥ सर्वत्रैकः

नं २५ खंडेष्ट

हरित्तव ४ का ५६

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ हरित्तव मुक्तावलिप्रार्थनः ॥
स्तोत्रे भक्त्या विष्णुमनादि जगदादियस्मिन्नेत
संस्तुतिचक्रं भ्रमं तियं ॥ यस्मिन् दृष्टे नश्यति त
संस्तुतिचक्रं तं संसाध्यात् विनाशं हरिं मिडे
॥ १ ॥ यस्यैकांशादि त्रयमशेषं जगदेतत् ॥ प्रा
दुभूतं येन नद्धं पुनरिथं ॥ यनम्यातं येन वि
बुद्धं सुखदुःखैस्तं ॥ २ ॥ सर्वलोको यश्च हि
सर्वः सकलो यो यश्चानंदो नंतगुणो योगुण
ध्यामा ॥ यश्चायको यस्तु समस्तः सदस्य

2070

स्तं सं ॥३॥ यस्मादन्यं नास्ति नैवं परमार्थं
दृष्ट्वा दयानि विषयज्ञानमयत्वात् ॥ इति तृतीया
ज्ञानइयविहीनोपि सदाज्ञं स्तं ॥४॥ अथा
सु यैर्भ्यो लब्धं सुक्ष्माच्युततत्त्वावैराग्याभ्यास
बलाच्चैव दृष्टिमा ॥ अतएव काकाग्रध्यानरा
यं विदुस्तं ॥५॥ प्राणानायास्यमित्युच्यते
हृदिरुध्वानान्यत्सुखात्पुनरत्रैव विलो
प्य ॥ क्षीणे चित्ते भादृशिरस्मीति विदुर्ग
तं ॥६॥ यं ब्रह्माख्यं देवमनं परिपूर्णं ह

स्थं भूतैर्लभ्यमजं सूक्ष्ममतर्क्य ॥ ध्यात्वा स
स्थं ब्रह्म विदो यं विदिरीशं तं ॥ ७ ॥ मानातीतं
आत्मविक्रान्तात्मविबोधं ज्ञेयातीतं ज्ञानमयं
हृदयपदं ॥ भावग्राह्यानन्दमन्यं च विदुर्यं
तं ॥ ८ ॥ यद्यद्वेद्यं वस्तु स तत्तु विषयाख्यं तत्
ब्रह्मैवेति विदिता तदहं च ॥ ध्यायं त्येवं यं
सनकाद्यामुनयो जं स्मै ॥ ९ ॥ यद्यद्वेद्यं तत्
दहं नैति विहाय स्वात्मज्योतिः शानमया

४

स्वात्मविभूतेः परमार्थसर्वस्वत्वित्यत्र निरुद्धं श्रुति
 विद्धिः॥ तज्जादिवादिभिर्तरंगाभिमभि तं॥२५॥
 दृष्ट्या गीता स्वक्षरतत्वं विधिना जंभत्या गुया
 लभ्यहृदि स्थ दृष्टिमात्रं॥ ध्यात्वा तस्मिन् स्म
 रुमि त्यत्र विदुर्येत॥२६॥ क्षेत्रस्त्वं प्राप्य विभुः
 पंचमुखैर्यो भुक्ते जसंभो म्यपदा र्थो नृप वृत्ति
 स्थः॥ क्षेत्रे क्षेत्रे विदुर्वदेको न ह ध्यास्ते तं॥२७॥
 युक्त्या लो ज्य आसवचां स्यत्र हित भ्यः॥ क्षेत्रे
 त्रक्षेत्रज्ञांतरविद्धिः पुरुषा र्ख्याः॥ यो हं सो सो

४

त्रि पश्यति जिघ्रस्यथ भुंक्ते स्पृष्ट्वा श्रोता बध्यति चेत्या
हरिमयं ॥ साक्षि चास्ते कर्तृषु पश्यन्निति चान्ये
तं ॥ १४ ॥ पश्यन् शृण्वन् नन्त्रं विजानन्तरस्य स
न् ॥ जिघ्रद्दिभ्रद्देहमिमं जीवन्त्येत्थं ॥ इत्यात्मा
नं यं विदुरि शं विषय इतं ॥ १५ ॥ आगच्छ दृष्ट्वा स्थ
लपदार्थान् नथ मया दृष्ट्वा स्वप्ने थापि स पुत्रौ सु
खनिद्रां ॥ इत्यात्मानं वीक्ष्य मुदा स्तेयतुरीयं ॥
१६ ॥ पश्यन् शुद्धाप्यक्षर एका गुण भेदान्नाना
कारान् स्यादिकवद्भालिविचित्रः ॥ भिन्नश्च नः

आयमजः कर्मफलैयस्तं ॥ १७ ॥ ब्रह्मा विष्णु रुद्र
हताशोरविचन्द्रा विदोवायुयज्ञरुतीत्यं पृथिवि
ह्यम् ॥ एकं संतं यं वह्ना हुमं तिमं दस्तं ॥ १८ ॥
सत्यं ज्ञानं शुद्धमनं तं मे निरिक्तं शांतं गूढं नि
ष्कलं मानंदमनन्यं ॥ इत्याहो यं वरुणो सोम
गवो जंतं ॥ १९ ॥ कोशा नैतान् पंचरसादी नति
हाय ब्रह्मास्मीति स्यात्तमनि निश्चित्य दृष्टि
स्थः ॥ पित्रादिष्टो वेद १८ गुर्ये यजु रंतैतं ॥ २० ॥
येना विष्टो यस्य चरातया यदधीनः क्षेत्रज्ञो

यंकारयिता जंतु कर्तुः॥ कर्ता भोक्ता मात्र हियं
तपधि रूढस्तं॥ २१॥ सृष्ट्वा सर्वं स्याम तयैवैश्व
वयमाप्स्याथांतः॥ २२॥ स्मिदं सृष्टमशेषं॥ स
त्यश्वा भूषुरमाथस एकस्तं॥ २३॥ वेदा ते श्रद्धा
सिक्का शैश्वपुत्राणेश्वैश्वान्यः सातुततं त्रै
श्वयमीशं॥ २४॥ दृष्ट्वाथांतश्चेतस्त्रिभुध्वा विविशु
यंतं॥ २५॥ सृष्ट्वा भूतिध्यानरा मायेयंतं मा
नैश्वानुशक्यो देव इहैवाश्रुय ईशः॥ २६॥ दुर्विज्ञेयो
जन्मशालैश्चापि विना तैस्तं॥ २७॥ यस्यातर्क्य